

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utca 19. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

HIVATALOS RÉSZ.

Földmivelésügyi m. kir. miniszter 74865/902. sz. a. Fejér vármegye alispánjához a következő leíratot intézte:

Paczona István az Érd-dunaegyházi halászati társulat alelnök-igazgatójának a társulat elé kitűzött cél megvalósítása, kiváltképpen pedig a haltenyésztés előmozdítása, a halállomány fokozása és védelme tekintetében s ezáltal közgazdaságunk kapcsolatos érdekeinek istápolása körül kifejtett példás ügybuzgalmaért teljes megelégedésemet nyilvánítom.

Ezt alispán úr azzal közölje a társulat igazgatójával, hogy a halászati törvény végrehajtása tárgyában m. évi augusztus havában elem terjesztett jelentése és javaslatai alapján a szükséges intézkedéseket meg-

Budapest, 1903. márczius 23.

Darányi.

28177/902. sz. Földmivelésügyi m. kir. miniszter.

KÖRRENDELET

valamennyi halászati társulatnak.

J. Weisz Mór nagyváradai kötélgyártó és kereskedő — mint a kereskedelemügyi miniszter ur velem közölte — háló-kötő gépet szerzett be, s azzal oly hálókat állít elő, melyeknek szembőségei teljesen egyenletesek s a kézzel kötött hálókat más tekintetben is felülmulják.

Nevezett miniszter ur ajánlata folytán ezt azzal közlöm a czímmel, hogy a területén halászással foglalkozókat figyelmeztesse, hogy a mennyiben hálóikat nem kizárólag kézimunkával csinálnák, a külföldi forrásból származó ily készítmények behozatalának lehető csökkentése érdekében is, netán szükséges megrendeléseikkel a nevezett céghez fordulhatnak.

Budapest, 1903. márczius 9.

A miniszter helyett:

Tormay.

A Poprádvölgyi halászati társulat feladatáról.

(Befejezés.)

Összefoglalva az elmondottakat, immár kijelölhetem azt a csapást is, a melyen a társulat tevékenységének indulni és haladni kell. A legközelebbi feladatnak ezt tartom:

1. Legelső sorban szükséges, hogy a társulat megalakulásáról és tevékenységének megkezdéséről az összes érdekelteket értesítse és minél szélesebb körben közhirré tegye, hogy a halászat jövőben mindenkire nézve kötelező, mely speciális korlátozások mellett üzhető.

2. Sürgősen összegyűjtendő a halászat ezidőszerinti hasznosítására vonatkozó adatok. A társulatnak tudni kell, ki, minő alapon halászik.

Ott, a hol bérlet útján értékesítik a halászatot, megállapítandó, ki a bérlő, meddig és mennyiért bírja azt bérbe, nemkülönb, hogy a szerződés alapján adhatja-e azt albérletbe és minő feltételek mellett.

Erre, a társulati tagoktól bekérendő szerződések, avagy azok másolatai adják meg a kívánt feleletet.

3. Ezen adatok, mellékvölgyenként külön-külön csoportosítandók egy-egy kimutatásban, hogy a továbbiakra nézve alapul szolgáljanak. Legelső sorban megszabandó az átmeneti idő, azaz azon időpont, ameddig a ma létező szerződések meghosszabbíthatók, hogy aztán azon völgyre nézve egységes bérleti idő legyen megállapítható.

4. Az átmeneti idő alatt tisztázandó az, hogy melyik tulajdonost illeti meg az üzemtervszerinti szabad hasznosítás joga. Egyszermind minden völgyre nézve a célszerű gazdasági kihasználás elvei is megállapítandók, hogy ez mint végső cél a társulati kezelésben megvalósulást nyerjen.

Volt már szó arról, hogy a társulat milyen módon akar a halállomány felújulása és fenntartása érdekében bérlőinek közreműködése mellett munkálkodni. Talán nem végzünk felesleges munkát, ha erre újból visszatérve részletesebben is kifejtjük nézetünket.

A társulatnak erre vonatkozó kötelezettségét az üzem-
terv 9. §-a tartalmazza, a mely így szól: „A társulat,
a kötelékéhez tartozó vizekben élő valamennyi gazda-
ságilag fontosabb halfaj tenyésztésére súlyt helyez, kül-
önösen azonban a következő halfajták gondozását tűzi
feladatául: *Lazac* (*Salmo salar* L.), *Sebes pisztráng*
(*Trutta Fario* L.), *Szivárványos pisztráng* (*Trutta iridea*),
Pérhal (*Thymallus vexillifer*).

E végből *mesterséges költéssel* szaporítja a halállományt
s a halaknak szükséges *leső és rejtkehelyek létesítéséről*,
valamint azok *fenntartásáról* is gondoskodik.

Nem szorul magyarázatra, hogy akkor, a mikor a
társulat nem saját kezelésben, hanem bérbeadás útján
hasznosítja a kötelékéhez tartozó halászati jogokat, a
fenti szakaszban foglalt kötelezettségnek a teljesítését
is a bérlőkre kell bízni. De másrészt az is bizonyos,
hogy a vizek jellegének a kultura nyomán történt kisebb-
nagyobb változása miatt a halak természetes szaporodá-
sának lehetősége is jelentékenyen rosszabbodott. Ez
okon a javításnak ma igen hathatós eszközt képezi a
mesterséges haltenyésztés. Ha ennek felhasználásával gon-
doskodunk arról, hogy minden vízbe elegendő számmal
kerüljön a megfelelő halivadék, úgy hamarosan sike-
rülni fog elnéptelenedett patakjainkat újból behalásítani.
Ha pedig egyszer népesek a mellékpatakok, akkor a
főfolyó magától is megnépesül, mert hiszen a nagyobb
hal természetesen is igyekszik lefelé.

A lazacfélék mesterséges szaporítására *költőházak*
felállítása szükséges. Az állam díjtalanul látja el ezeket
a költéshez szükséges költőedényekkel és éveken át a
megfelelő termékenyített halikrákkal. Az érdekelteket
tehát csupán a költőház felállítása terheli. Sőt mert
bőven van példa arra is, hogy indokolt esetekben még
ennek a költségeit is megtéríti, az állam, azt mondhat-
nám, hogy csupán a költéssel járó csekély munka vár
az érdekeltekre. Egy ily fából és földből összerótt
házikó, a mely tulajdonképpen arra szükséges, hogy az
ikrát a megfogyás ellen védje, a nyersfa értékétől el-
tekintve, 50—60 frtba kerül. Bármelyik hegyi patak
mellett felállítható, ha megvan a lehetősége, hogy valamely
egyszerű kis vízvezetékkel a vizet úgy lehessen
a házikóba bevezetni, hogy a padló felett legalább
120—130 cm. jusson be, mivel ekkora magasság igényel-
tetik a költőedényeknek kényelmes kezelést biztosító
felállítására. Kivánatos azonban a költőházakat lehetőleg
a patakok forrásvidékére helyezni, mivel a kiköltött
ivadék is ezen a vidéken bocsátandó ki, annál fogva,
hogy e célra alkalmasabbak a kis erecskék, mint az
erősebb patakok.

A Tatra déli és keleti lejtőin bőven vannak fürdő-
helyek és az olyan erdőőri lakóházak, a hol az ilyen
költőházak nemcsak felállíthatók, de a hol ember is
mindig akad, a kire a költés vezetését bízni lehet. Nem
okvetlenül szükséges, hogy minden völgy külön rendel-
kezzék ilyen teleppel. Az ivadék ugyanis könnyen szállít-
ható; ott hol a vizet utközben többször felfrissíthetjük,
gyalog, kocsin avagy lóháton 10—20 km., sőt ennél
hosszabb útra is veszedelem nélkül vihető. Ez okon
két, három völgy szükségletét is fedezheti egy költőház,
feltéve, hogy kellő előrelátással válasszuk meg a helyét,
a jó hozzáférhetés szempontjából.

Bár a fenntartása ily telepnek (örfizetés, vízvezeték
karbantartása) alig kerül évenként 50—60 K., még ez
is redukálható, ha egynél több bérlő társul ily költő-
házikó használatára. Ez esetben a feleket természetesen
a kikelt ivadék aránya szerint terhelnék a költségek.

Nézetünk szerint amugy térkép után ítélve czélszerű
volna ily költőházak a következő helyeken felállítani:
Csorbafürdőn, Lucsivnán, Tátrafüreden, T.-Lomniczon,
Barlangligeten; a Béalapatak népesítésére Landokon,
vagy Tótfalun; a Rikapatak számára, Felső-Ruszbach
vidéken; a Laubnitz, Gnézda stb. patakok behalásítására
Littmanova mellett, Menhard mellett, a Leibitz völgy-
ben, Majerka, Jakubjan és Lubló fürdőn. Nem szük-
séges külön hangsúlyozni, hogy úgy a megfelelő helyek
kijelölése, mint alkalmas tervek készítésére, valamint a
benépesítéshez igényeltető anyag mennyiségének meg-
állapítására, az érdekeltség mindig számolhat az orszá-
gos halászati felügyelőség közreműködésére is.

Azok után, a mit eddig elmondtunk, csak természetes,
hogy nagyon a társulat érdekében állónak tartjuk, ha
bérlőtől ily telepek felállítását követeli. Ha valamennyi-
vel szemben előre kiköti azt, hogy a halállomány rend-
szeres szaporítása érdekében bizonyos számú és meg-
felelő fajtájú salmonida-ivadékokat tartozik a társulat
ellenőrzése mellett kibocsátani, akkor szinte magától
megoldódik a költőtelepek felállításának a kérdése, mert
az ivadék előállítására feltétlenül ez a legolcsóbb esz-
köz. De aztán a társulat azzal is könnyíthet a bérlő
abbeli munkásságán, hogy közbejár esetleges állami
segedelem kieszközlésében, úgyszintén a szakértő és a
halikrák megszerzésében. Mert pedig sokszoros tapasztalásból
állíthatom, hogy az a ki költet, gondozását a
kieresztett ivadékokra is kiterjeszti: *a költőtelepek révén
az ivadék védelmét is* nagyban elősegíti a társulat.
Biztosra vehető ugyanis, hogy a bérlő nem éri be csak
a költésse', hanem rejtkehelyeket is készít ott, a hol
szükséges, hogy gyámoltjai védelem nélkül ne marad-
janak.

Míg a rejtkehelyek az árvizek, avagy az állati ellen-
ségek ellen óvják a halat, addig az üzemterv 10. §-a
az emberek részéről fenyegető veszedelmet kívánja tőlük
távoltartani az ivás idején, akkor, a mikor a hal leg-
kevésbé óvatos s tehát legkönnyebben fogható. Eme
szakasz szerint: A társulat kötelékébe tartozó vizekre
nézve tekintettel az ott élő gazdaságilag legfontosabb
halfajok ivási idejére, *legalább 2 hónapi általános tilalom
állapíttatik meg, mely időszak alatt a halászat minden-
kinek bármiféle halra és bármiféle eszközzel tilos*. Az
általános halászati tilalom idejét évről-évre a választ-
mány állapítja meg s gondoskodik arról, hogy az ide-
jében közhírré tétessék.

Ennek a tilomnak kétségkívül addig van nagy jelen-
tősége, míg a fentiekben ismertetett rendszer az egész
vonalon megvalósul, mert hiszen a mesterséges költés-
nek az éppen a célja, hogy a behalásítást a mainál
biztosabb alapra fektesse. Tagadhatatlan, hogy meg-
valósítása némi nehézségbe ütközik, amiatt, mert a
két hónap semmiképp sem fűdi az összes gondozandó
salmonidák ivási idejét. A lazac és a pisztráng ugyanis
télelői ivású halak, holott a pérhal és a szivárványos
pisztráng tavasziak.

Ha az első csoportbelieket védjük, az utóbbiak ma-
radnak ki az általános tilalmi idő keretétől, avagy ha
ezekre alkalmazzuk a két hónapi kiméletet, az elsők
esnek ki alóla. A dolgok ilyen állása mellett akkor
használhatunk tehát az abszolút fogási tilalommal leg-
többet, ha úgy a minőség, mint a mennyiség tekintet-
ben fontos fajtákra alkalmazzuk azt. Kétségtelen, hogy e
tekintetben a pisztrángé az elsőség és így ez, valamint
a vele egy időben ivó lazac érdekében lesz az abszolút
tilalom megszabandó. A pérhalra a törvény márczius

1-től április 30-ig biztosít fogási tilalmat, holott a szivárványos pisztráng most még teljesen kívül áll a törvényes védelmen. Az előjelek után ítélve, hisszük és reméljük azonban, hogy ez az állapot mielőbb véget ér, mert ez a halfaj immár teljesen polgárjogot szerzett nálunk is, és így védelmét törvényes alapon kell mielőbb szervezni.

Még egy dolog van, a mire a társulat figyelmet fordítani tartozik. *Ez az ellenőrzés fontos kérdése.* Ha komolyan igyekszik azon eszközök alkalmazásán, a melyek a halállomány emelésére befolyással vannak, nem zárkozhatik el az elől sem, hogy *az ellenőrzést lehetőleg hatékonytá tegye.* Szükséges ez egyrészt azért, mert hiszen köztudomásszerűleg a hallopás elég jól jövedelmez, főleg a mikor a Poprádvölgyi fürdők közönségében a jobban fizető fogyasztók is kéznél vannak; de másrészt azért is, mert hiszen a társulat által elrendelt bizonyos intézkedések foganatosításáról is van szó. Kétségtelenül leghelyesebb lenne völgyenként egy-egy állandó őrt alkalmazni; igen, de ez sokkal és nagyobb költséggel jár, hogy sem annak ma, avagy a közel jövőben való megvalósulását komolyan remélni lehetne.

Nem marad tehát egyéb hátra, mint a mezőrendőr-ségről szóló 1894: XII. t.-cz. alapján szervezett mezőörököt, esetleg erdőörököt evégből igénybe venni bizonyos szerény díjazás nyújtásával. A hivatkozott törvény 54. §-a értelmében azok a halászat őrzésére is feleltethetők.

Következésképpen a társulatnak azon kell lenni, hogy az érdekelt halászati jogtulajdonosok, valamint községi ilyen alkalmazottak a szükséges szolgálati esküt letegyék s annak alapján a halászat őrzésével megbizassanak, ebbeli teendőikre nézve pedig megfelelő szolgálati utasítást kapjanak. Jutalmazásuk az adott viszonyok szerint vagy valamely csekélyebb állandó összeg, vagy pedig a feljelentett esethez mérten prämium-jellegű lehet.

Hasznára lehet az ügynek az is, ha a társulat a vidrák, vízirigók és a többi halpusztító ragadozók eljuttatására díjakat ad. Szintén oly közérdekű eszköz, a melyiket bizonyára a kormány is szívesen támogat anyagi segedelem nyújtása által.

Végül szóljunk még néhány szót a halértékesítésről is, a melyet szintén a társulatnak kell kezébe venni, hogy okosan és a közérdeknek megfelelően szervezve legyen. Jelenleg, mint tudjuk, kevés kivétellel, leginkább lopott hal kerül forgalomba. Az orvhalász könnyen szerzi, s ha olcsón is adja, mégis nyer mellette, mert neki a szerzéssel nem volt költsége, mivel munkáját nem tekinti értéknek. Már most, ha oly hatalmas területnek a művelése vétetik foganatba, mint a minőről szó van, a legszerényebb számításokkal is oly mennyiségű és értékű hal termelhető, a melyik nemcsak megérdemli, de szükségessé is teszi, hogy elhlyezéséről tervszerűen gondoskodjunk. Figyelembe veendő egyrészt, hogy sok ember nagy elöszeregettel üzi a pisztráng-félék fogását. Jól benépesített pisztrángos patakok tehát alkalmas eszközei a turisztika emelésének. Gondoskodni kell mindenekelőtt arról, hogy az ezek által fogott halak biztos vevőkre találjanak. Ugy gondolom fürdőhelyek közelében, az ottani vendéglősök konyhái erre a legtöbb kilátást nyújtják. De ugyan e helyeken gondoskodni kell arról is, hogy a bérlők által élve fogott halak, erre alkalmas tartókban hosszabb-rövidebb időn át eltarthatók legyenek.

Nagy quantum lesz elhelyezhető a Szepesség városában is, minélfogva ezek rendszeres ellátása szintén számításba veendő. A mi így el nem kel, annak természetesen távolabb kell piacot biztosítani. E tekintetben Kassa, Miskolcz és Budapest jöhetnek figyelembe, annál is inkább, mert a pisztráng minden kényessége mellett igen jól szállítható, ha kellő hideg vízben és oly vonaton történik a szállítás, a melyik nem soká vesztegel az állomásokon. Nagy ára, a szállítás költségeit nagyon is megbirja. De még annak a lehetősége sincs kizárva, hogy kellő csomagolás mellett nem élőállapotban, mint postai csomagot juttassuk teljesen kifogástalan állapotban az ország bármelyik postaállomására. Azután igen jól konzerválható füstölés által, a mikor mint füstölt pisztrágnak szintén meg van a maga kereslete.

Szóval az értékesítéshez meg van a mód és alkalom s csupán az szükséges, hogy legyen hal. A társulattól függ, hogy legyen. Ha ezt az erőt, mely immár rendelkezésre áll, praktikusán használja fel, akkor lesz is s a magyar halászat fejlődésére jutalmazó szolgálatot végez!

Landgraf János.

~~~~~

A Tisza halászata hajdan és most.

Irta: Répássy Miklós.

(Befejezés.)

Ez a rendelet világos bizonyossága annak, hogy a vízrendező társulatok a kubikgödrök lecsapolásával addig nem igen igyekeztek; hozzátehetjük már itt, hogy igyekeztek ezentúl se lett sokkal nagyobb. Az okokra is már a rendeletről lehet következtetni; bár közös érdeket emleget, nem tartja kizártnak azt sem, hogy a végrehajtandó munkálatok költsége esetleg az ármentesítés szempontjából mérlegelt előnyökkel arányban nem áll.

A legnagyobb baj valóban az volt, hogy az ármentesítés és a halászat érdeke a legmerevebb ellentétbe helyezkedett egymással.

Az ármentesítő-társulatok mindenképp illetéktelennek látták a kubikgödrök lecsapolásának kötelezettségét, a mi néha tetemes terhet is képviselt volna a nagyon mély, vagy nagyon messze fekvő gödröknél. Aztán meg beleélték magukat abba a jogba, hogy a kisajátított hullámtéren, a hol a kubikgödröket ásták, a halászat a törvény 2. §-a szerint az övék. Egyes társulatok köb-gödreik halászatát rendszeresen berbe is adták s a jövedelem évi számadásaikban szerepelt. Ezzel szemben a folyóbeli halászati jogtulajdonosok azt vitatták, hogy azok a gödrök olyan mesterséges létesítmények, a melyek az árvizrel a hullámtérre kikerült hal visszatérését az anyafolyóba akadályozzák s így azokkal az ármentesítő társulatok a fennt jelzett 2. §. második bekezdésében tiltott dolgott követtek el.

Az ellentétek kiegyenlítése már csak azért is nagyon kívánatos volt, mert a kubikgödrök lecsapolásának végrehajtása után, a lecsapoló árkok fentartásáról is gondoskodni kellett. Aztán meg azzal, hogy a gödrök lecsapolhatókká válnak, csak a közvetlen kár szűnik meg. Pedig ezek a ma már többé-kevésbé begyepesedett mélyedések ép úgy felhasználhatók az ivadéknévelésre, mint a hogy azt előbb a holtágaknál jeleztük. Az egyes szakaszok lecsapoló árkeinak alsó végébe olyan kis zsilipek helyezendők, a melyekkel a vizet vissza lehet tartani addig, míg a halak nyugodtan megivnak s az ivadék megerősödik; viszont azonnal is bebocsáthatók

a folyóba, mihelyt azt a fenyegető szárazság szükségessé teszi.

Aztán ott vannak még azok a gödrök, a melyek lecsapolása csak aránytalan nagy költséggel, vagy egyáltalán lehetetlen. Az ezekbe rekedt ivadék is megmenthető, ha gondol rá valaki, hogy idejében *lehalásztassanak s az apró halak a folyóba vitessenek*. Mindezek figyelembevételével újabb intézkedés történt s 1899. évi márczius 16-áról keltezve a következő újabb rendeletet bocsátotta ki a földművelésügyi miniszter:

„64685/898. sz. A védtöltések előterén levő anyag-gödröknek úgy az ármentesítés, mint a haltenyésztés érdekében egymás között, valamint a folyó medrével való állandó összeköttetése tárgyában 1896. évi február hó 5-én 53451/896. sz. alatt kelt rendeletem végrehajtása több helyütt tetemes nehézségekbe ütközvén, az anyag-gödrökben évenként tönkremenő, nagy mennyiségű halivadék megmentése érdekében intézkedni kívánok az iránt, hogy azok az anyag-gödrök, melyeknek a folyó medrével való összeköttetése és ennek állandó fentartása technikai vagy költség szempontjából nagyobb nehézséggel jár, egy e célból az országos halászati felügyelőből, az érdekelt ármentesítő és halászati társulat kiküldötteiből alakítandó és a vezetésem alatt álló miniszterium egy központi közegének elnöklése alatt működő bizottság kijelölése szerint kiméleti tereknek nyilváníttassanak, melyeken a halászatot csak az érdekelt halászati társulat s csak oly célból gyakorolhassa, hogy az ott rekedő halivadékot a folyóba behelyezhesse.

Tekintettel arra, hogy ezen társulati anyag-gödrök által a halászati érdekek rendkívül hátrányosan érintetnek, hogy továbbá az anyag-gödrökben való halászás jogának értékesítése a vízrendező társulatoknak különben is csak jelentéktelen hasznával járhat, hogy végül a kérdéses munkálatoknak a haltenyésztésre nézve káros hatása a tervezett intézkedések által megszüntethető leend: részemről méltányosnak tartanám, ha ezen különben is közérdekű s végeredményében a haltenyésztési érdekeket előmozdító intézkedés sikerét a vízrendező társulatok szintén előmozdítani igyekeznének s a kiméleti tereké nyilvánítandó anyag-gödrök lehalászásának jogát az érdekelt halászati társulatoknak átengednék, illetve egyes anyag-gödröknek kiméleti tereké nyilvánításához kártalanítás nélkül hozzájárulnának.

Fölhívom a címet, hogy rövid idő alatt teendő jelentésében pontosan tüntesse föl a területén levő összes anyag-gödröket és azt, hogy ezek közül melyekre nézve áll fenn a folyó medrével való összeköttetés, vagy ennek állandó fentartása tekintetében nehézség s egyúttal az egyes anyag-gödröknek kiméleti tereké nyilvánításához kártalanítás nélkül való hozzájárulása iránt is nyilatkozzék“.

A felhívásnak meg volt az az eredménye, hogy a vízrendező társulatok szó nélkül átengedték kubik-gödrök halászatát, abban a feltevésben, hogy ily módon a gödrök lecsapolásának kötelezettségétől egyszer s mindenkorra megszabadulnak.

Ennek a feltételnek egyes társulatok határozottan kifejezést is adtak. A munka már most a halászati társulatok nyakába szakadt, de hogy azok legnagyobb része mennyire nem állott feladata magaslatán, kitűnt abból a tényből, hogy az itt-ott szükségessé vált bizottsági bejárások alkalmával rendszeren hiányzott — a halászati társulat képviselője!

A helyzet, az érdekeltek közömbössége nem szünnén meg, mai napig se változott valami nagyon, pedig a kormányhatóság az ivadék megmentésére itt-ott fordított munkáért mindig teljes anyagi kárpótlást adott a társulatoknak.

Az előzőekben előadottak után bizonyára nem mondunk meglepőt azzal, hogy az adott viszonyok között a köb-gödrökben rekedt ivadék megmentését csak úgy tartjuk elérhetőnek, ha azt az állam teljesen a maga feladatának fogja tekinteni.

Ezt a feladatot talán még megokolni sem olyan nehéz. Az állam a Tisza vízrendező munkálatainál, részint közvetve, részint közvetlenül — az átvágásoknál — a legfőbb érdekelt volt; ezekkel a munkálatokkal a vízkártól mentesített földekben a nemzeti vagyon óriási gyarapodását érték el. Ez a gyarapodás azonban a nemzeti vagyon egy másik részének, a Tisza halászatának rovására ment. Annak a fentartásában s gyarapításában, a mi abból megmaradt, kötelessége már most az államnak nemcsak közvetve, de közvetlenül is részt venni az annak romlását előidéző munkálatokban való legfőbb érdekelttsége következtében.

Ennek a közvetlen munkának legméltóbb feladata — fontossága miatt — éppen az ivadék megmentése lehetne. Az államnak a feladat teljesítésére a közgei meg is vannak a folyam mérnöki hivatalokban. Hivatásuk a legteljesebb mértékben a folyókhoz kötik őket s így semmi különösebb megterhelést nem jelentene részükre az évenként csak egyszer-kétszer szükségessé váló s rövid ideig tartó munka végeztetése.

Külső közegeknek az ármentesítő-társulatok tagjainak közreműködése és könnyű szerrel biztosítható volna némi ellenszolgálat — jutalmak stb. — fejében. Mindössze néhány ezer korona évi befektetésről volna szó, a melylyel a Tisza halászatára életkérdésnek tekinthető munkát valóban és megbízhatóan teljesíteni lehetne.

Természetes, hogy ezzel a ténykedéssel együtt kellene járnia a halászati rendszert szigorúbb kezelésének és a halászati társulatok hathatósabb felügyeletének és ellenőrzésének; ez irányban a javulás egyébként önmagától is beállana azáltal is, hogy a fent említett közegek bizonyára megfelelő érdeklődéssel kísérik a folyómenti halászati mozgalmakat, már csak munkájuk sikerének biztosítása okából is.

A holtágak és a kubik-gödrök felhasználásán kívül, a hol legfőképp pontyivadék nevelésről lehet szó, igen hathatós eszköz a folyó halállományának emelésére a fogassüllő mesterséges betelepítése is, a mi sokkal egyszerűbb is, mert a fogassüllő ikráját megfelelő bánással át lehet vinni akárminő nagy távolságra egyik vízből a másikba. Az ivás s megtermékenyítés arra alkalmas mesterséges tógazdaságokban történhet, a honnét aztán szét lehet küldeni a folyó egész mentébe.

A társulati vízszakaszok kezelése. A tiszai halászati társulatoknak legfőképp ezeket a módokat kell felhasználniok a Tisza rendszeres behalásztására. A földművelésügyi kormány a mostani gyakorlat szerint teljesen díjtalanul bocsátja a tenyésztőanyagot — ívó pontyokat és megtermékenyített süllő-ikrát — rendelkezésükre.

Az eredmény természetesen annál nagyobb, annál észrevehetőbb lesz, mentől több helyet a folyó mentén, helyesen minden arra alkalmas helyet felhasználnak.

Ennek a legfőbb feltétele a lehető nagy vízszakaszokra való egységes kezelés; ebből kifolyólag minden halászati társulatnak oda kell törekednie, hogy ha az eddigi

bérletek egyöntetű lejárátát elérte, az egész társulati vízszakasz egy kézbe kerüljön, akár úgy, hogy a társulat vezetősége összes tagjainak megbizásából a maga eszközeivel házilag intézi az üzemet, akár a bérleti rendszer fentartásával, a mikor is az egész vízszakaszt egy bérletben értékesítik. A házi kezelésnél a jövedelem fokozatos növekedése közvetlenül a társulat tagjainak javára esik, de viszont viselik a jövedelem esetleges csökkenésének kockázatát is. Már pedig a jövedelem megbízható fokozódása intenzív munkát s megfelelő befektetést igényel. Erre a két feltételre a sok tagú s csak szerény anyagi eszközökkel rendelkező halászati társulatoknál számítani alig lehet, azért előnyösebbnek kell jelezniünk a helyes alapon álló bérleti rendszert, a melynél az önérdék erőteljesebb nyilvánulása e feltételeket inkább biztosítja s a mely mellett a társulati tagok jövedelme is bizonyos időszakra meghatározott s változatlan marad.

Ha már most visszagondolunk azokra az eszközökre, a melyeket a halállomány gyarapítására legalkalmasabbnak jeleztünk, s tudva azt, hogy a *vízrendező (ármentesítő) társulatok* azokkal az eszközökkel már vagy rendelkeznek, vagy leginkább módjukban van azok megszerzése s alkalmazása, igen kívánatosnak kell tartanunk, hogy azoknál a bérleteknél, akár közvetve, akár közvetlenül valami módon — legezélszerűbben üzletileg — érdekelve legyenek, így nemcsak egy igen fontos tényező nyerne meg a halászat ügyének, de az eddigi ellentétek is ki lennének egyszersmindkorra küszöbölve.

Ez a dolog azonban már teljesen a társadalmi tevékenység terére tartozik s csak éppen a figyelmet akarták rá felhívni.

A mentesített területek halászata. Az ármentesítő-társulatok kiváló érdekeltsége a Tisza halászatánál azonban még egy más dolognál is kitünik. A Tisza-folyó, illetőleg a Tisza völgyének halászatáról szólva nem szabad ugyanis figyelmen kívül hagyni azokat a munkálatokat sem, a melyek a *mentesített* területen vannak folyamatban s a melyekre ott nyílik alkalom.

Első sorban, mint meglévő vizek, azok a holtágak veendőek figyelembe, a melyeket a töltéselés elvágott a folyótól. Ezek zárt medencéket alkotnak, a melyek vize azonban felfrissül, mert a belvizek rendszerint rajtuk keresztül kerülnek a Tiszába zsilipen át, vagy szivattyúzással. Miután a belvizeknek részben tározásul is szolgálnak, ösztől kezdve télen át lehető alacsonyán tartják bennük a vizet, a mi a halászatra nagyon kedvező, mert így a meder egy része mindig felújul. Ezek a holtágak a *mesterséges behalásítás révén* igen szép jövedelemmel művelhetők s így gondolva mintegy az átmenetet jelzik a természetes és mesterséges halászat között.

A halászat ily módon való művelésére szép példát találunk már az *örgróf Pallavicini-féle mindszent-algyői tiszamenti uradalomban*. A birtokba mintegy 75 kat. hold terjedelmű „Kis-Tisza“-meder esik, ezt egy 7 kat. holdnyi nagyságú müréttel kapcsolatban, a melyet fiasítónak használnak, pontytenyésztés révén értékesítik; az uradalom számadásai szerint évenként átlagban 9000 kgr. halhúst termelnek ezen a területen s kat. holdanként 65 korona tiszta jövedelmet érnek el. Mint érdekes dolgot kell megjegyeznünk, hogy a vizellátás vízemeléssel, tehát géperővel történik. Ezzel a tenyésztéssel kapcsolatban rendszeresen művelnek még két nagyobb holtágat, mintegy 300 kat. hold terjedelemben s azokon is elérnek kat. holdanként évi 8—10 korona tiszta jöve-

delmet; a mi legalább is tiszzerese annak a bérnek, a mit jelenleg a Tiszán a halászatért fizetni szoktak.

Ilyen példák nyomán bizonyára mielőbb sorra kerül a *Tiszamenti holtágak belterjesebb halászati művelése*. A dolognak annál nagyobb a jelentősége, mert az e célra alkalmas holtágak együttes hossza a Tisza völgyében mintegy 100—150 km., 4—5000 kat. hold vízterülettel. Több helyen meg is indult már a mozgalom azok jobb kihasználására, a mikor is az érdekeltek úgy, mint az élő folyón, közös együttműködésre társulattá alakultak; így alakult meg a Tisza mentén:

a „Torontál-bácsi h. t.“ a borjasi átmetszéssel előállott holtágon	810 kat. hold vízterülettel
a „Czibakháza-sápi h. t.“ a czibakházi holt Tiszán	435 „ „ „
a Körös mentén: a „Halásztelek - kákafoki h. t.“	440 „ „ „

Nagy és fontos szerep vár aztán a Tisza völgyében a *tiszán mesterséges halászatra*, a melynél magunk teremtyük meg a hal élefeltételeinek legmegfelelőbb viszonyokat. A halászat ebben az alakjában *önálló gazdasági termelési ág*, a melylyel megfelelő földterületek termőképességét épűgy használhatjuk ki, mint akár-mely más gazdasági művelési móddal; mivel pedig ezek a területek rendszerint olyanok, hogy gazdaságilag egyáltalán nem, vagy csak igen csekély jövedelemmel hasznosíthatók, a mesterséges halászat valósággal a *talajjavítás* feladatát teljesíti azokon. Az alapfeltétel az, hogy a területek vízzel legyenek boríthatók s a víz róluk viszont le is legyen tetszés szerinti időben és mértékben vezethető. Mint ilyen *vízhasznosításra*, a halászatra legfőképen a *rétöntözések* társaságában vár jövő; annál is inkább, miután a céljaira szükséges munkálatok csaknem teljesen azonosak a mürétek munkálataival. A Tisza völgyében, a nagy Alföldön tervezett nagy öntözéseket természetszerűen kell a mesterséges halászatnak kiegészíteni a mélyebb, tökéletlenebbül lecsapolható s így csak silányabb fütermésű laposokon. A tervezések meg is indultak már ez irányban, a Körösök „Felfogó“ csatornája mentén, a Hortobágy öntözésével kapcsolatosan és az aradmegyei Nádorcsatorna mellet stb.

Ez a jövő képe.

***

Példátlan a maga nemében az az átalakulás, a melyen a Tisza a múlt század második felében keresztül ment. A folyót kivetkőztettük teljesen ősi jellegéből, hogy völgyét a fejlettebb kultúra céljaira alkalmassá tegyük. Az óriási munka első része, a *vízrendezés*, készen van már. Ez volt az ősi halászat megöloje; a Tisza régi halbőségét visszavarázsolni többé nem tudjuk. Most van folyamatban a munka második nem kisebb része, a *vízhasznosítás*, a mely az öntudatos termelésre irányuló a modern halászatnak életet adott.

Ebben az új alakjában a halászat is bizonyára méltó helyet fog elfoglalni a Tiszavölgy felvirágoztatására szolgáló kultureszközök közt.

-o TÁRSULATOK -o

A csongrád-szegedi tiszai halászati társulat f. évi márcz-hó 6-án tartotta évi rendes közgyűlését Szegeden, Zombory Antal elnökletével. Novobaczky Győző igazgató évi jelentésében kiemeli, hogy a társulat f. év január 1-vel megvalósíthatta a hatáskörébe eső Tisza-szakaszon az egy-séges kezelést, a mennyiben azt három tagban 6 évre bérbeadta; és pedig a felső 1392 kat. holdnyi szakaszt évi 1500 korona, az alsó 842 kat. holdnyi szakaszt évi 2000 korona és a középső szakaszból 597 holdnyit 1000 korona évi bérért; ez utóbbi, vagyis a középső szakaszba tartozik még a mindszent algyői uradalom 1244 k. holdat kitevő vízterülete is, a mely azonban a még le nem járt bérleti szerződés miatt egyelőre külön hagyatott. A társulati bérbeadás eredménye tehát az, hogy 2831 k. hold után évi 4500 korona bért értek el, szemben az eddigi 3043 koronával; a többlet 1457 korona. Ha ebből a többletből még le is vonjuk a tagok évi járulékát, a mi kat. holdanként 30 fillér, 2831 hold után tehát 849 korona, még mindig marad tisztán 608 korona, mint a társulati kezelés eredménye. Hozzá kell még tenni, hogy az évi járulék a tiszai társulatok között itt a legnagyobb.

A társulat a halállomány emelésére a rendelkezésére álló eszközökkel minden lehető elkövetett. Különösen kiemelendő a tavalyi kedvező ívás után a kubikgödrökbe rekedt halivadék kihalászása; összesen 64 métermázsza apró halat helyeztek vissza a Tiszába s a kihalászás és behelyezés költsége métermázsánként 6-16 korona között váltakozott. Nagyon hathatósan támogatta a társulatot ebben a munkájában a *mindszent-algyői uradalom*, a mely a tulajdonába eső, mintegy 30 kilométer hosszban húzódó kubikgödrökből 17 métermázsza halivadékot tétetett vissza a Tiszába. Az uradalom a lehalászásnál követésre méltó gazdaságos módon járt el; a munkát részben végeztette, de a halászoktól a részhalat megvette meghatározott árban, az apró hallal kikerült nagyobb halat aztán piacon értékesítette; a lezárt számadás eredménye az lett, hogy a 17 q. halivadéknak a visszahelyezése összesen csak 17 koronába került.

A szép eredménnyel megkezdett munkát folytatandó a társulat a Körös-tisza-marosi ármentesítő-társulat véd-töltései mentén lévő kubikgödröket úgy mint eddig, a jövőben is bérbe venni határozta; elhatározta egyszerűsmind, hogy az arra alkalmas helyeket külön berendezéssel is ellátja az ivadéknevelés céljaira. Ez irányú munkálkodásában kiváló buzditásul tekinti, hogy a földmívelésügyi miniszter úr az elmúlt év folyamán is 1200 korona segélyben részesítette.

Az 1903. évi költségelirányzat fedezetére a tagok évi járuléka kat. holdanként ismét 30 fillérben állapított meg, ez a 4075 kat. hold 449 négyszögöl után összesen 1222 korona 58 fillért tesz ki; a pénztári maradvánnyal együtt az összes bevétel 2010 korona. Miután azonban a kubikgödrök bérlete, az ivadékbehalászásának költsége, továbbá az örök fizetése nagyobb költséget igényel, fedezetlen marad az elirányzatból mintegy 1400 korona; ennek segélyképpen való kiutalványozására a társulat ismét a földmívelésügyi miniszter úrhoz szándékozik fordulni.

-p.-

A Balatoni Halászati Társulat márczius hó 29-én tartotta ez évi rendes közgyűlését *Dezsényi Árpád* alelnök vezetésével. A társulat tevékenységét ismertető évi jelentés mindenek előtt konstatálja, hogy a több mint három év óta üzött egységes kezelés teljesen bevált, mert a bérlő részvénytársaság céltudatos vezetés mellett okszerű halgazdaságot folytat és a vízbirtokosok a halászati hasznóbért a legnagyobb pontossággal kapják meg.

A halállomány szaporítása érdekében a társulat több intézkedést tett. Tekintettel arra, hogy az új bérllet első két évében tett megfigyelések szerint a szünet nélkül való

halászás a halak ívását hátrányosan befolyásolja s különösen a fogassülöben nagy kárt is okoz, a társulat a bérlő részvénytársasággal együtt a bérllet egész tartamára visszaállította a 2^{1/2} hónapos vagyis április hó 1-étől június hó 15-éig terjedő *általános halászati tilalmat*, minekiolytán mult évben a jelzett időszak alatt már nem is halásztak. Továbbá birtokba vette a balaton-szent-györgyi uradalomhoz tartozó és „Szent-György-tó” „Kecskés” és „Borzas” elnevezések alatt ismeretes és a Kis-Balaton elvitázhatlan tartozékát képező, azonban eddig az uradalmi bérlő által zárt vízként külön hasznosított területeket. Ennek folytán az ívás végett tömegesen odavonuló balatoni pontyok ezentul ott is védelemben fognak részesülni. Végül elhatározta a Társulat, hogy a pontyívás érdekében a Balatonnal kapcsolatos Nagy-Berek vízállásos részeit is — a mennyiben a czélnek megfelelnek — bérbe vesz. A *mesterséges behalásítás* tekintetében a társulat szintén lényeges változásra határozta el magát. Míg az új bérllet megkötésekor a ponty szaporításában vélte a halban lévő vagyonának tetemes megnagyobbítását elérni, addig időközben azt tapasztalta, hogy a fogassülő mesterséges növelésében kell annak eszközét keresni. Az eredetileg meghatározott pontyivadékmennyiséget leszállította s a kétnyaras ivadék kihelyezése által leginkább a vérfelfrissítés óhajtja szolgálni, ellenben elhatározta, hogy az eddigi 20 millió sülloikra helyett a jövőben 50 millió helyezettessék a Balatonba. És hogy e czélra balatoni fogassülőtől származó ikra álljon rendelkezésre, a bérlő részvénytársasággal kötött egyezmény alapján Siófok mellett egy nagyobb-szabású ivaroztató telepet létesített, melynek 18.000 kor. eldirányzott költségeit felerészben a társulat, a földmívelésügyi miniszter úr által kilátásba helyezett államsegélylyel, felerészben pedig a bérlő részvénytársaság sajátjából viseli. Az ikratermelés ez évben már e telepen fog végre menni, mely czélra a szükséges mennyiségű tejes és ikrás fogassülloket a nyolcz tartányba már el is helyezték.

A *halászati üzem* tekintetében kiemelendő hogy mult évben csak 201 napon át folyt a halászás, míg az év többi napjain tilalom, elemi okok vagy ünnepek miatt nem halászhattak. A hígvízi halászatnál rendszeren 30 háló 316 álandó munkással dolgozott, a jégi halászatnál 33 háló 680 munkással, a halhasításnál és pikkelyezésnél pedig 130 szakmáymunkás volt foglalkoztatva. Valamennyien balatonparti lakosok. Jelenleg hat halásztelep van és pedig: Siofokon, Fonyódon, Tihanyban, Keszthelyen, Révfülpön és a Kis-Balatonon.

A halfogás eredményét a következő táblázatos kimutatás tünteti fel, megjegyezvén, hogy összehasonlítás okából az előző évi haltogási adatok is szerepelnek:

Sorszám	A halfaj megnevezése	Fogás		1902-ben	
		1901-ben	1902-ben	több	kevesebb
		métermázsákban		métermázsákban	
1	Garda	796·96	946·80	149·84	—
2	Keszeg	4433·45	3496·55	—	936·93
3	Őn és menyhal	86·69	84·88	—	1·81
4	Csuka és czompó	481·31	390·58	—	90·73
5	Ponty	32·33	75·94	43·61	—
6	Harcsa	56·05	28·39	—	27·66
7	Süllő	1173·86	782·89	—	390·47
8	Fogas	128·10	138·96	10·86	—
	Összesen	7188·28	5944·95	—	—

A kifogott halmennyiség az előző évinél 1243·29 métermázsával kevesebb ugyan, de tekintetbe veendő, hogy míg 1901-ben egész éven át történtek a fogások és jó téli halászat is volt, addig 1902-ben — 19 napot leszá-

mítva — a jégen nem halásztak s a halívás idején 2¹/₂ hónapig a halászat teljesen szünetelt. Ha csak az 1901-ben a tilalom alá eső hónapoknak megfelelő időszakban kifogott halmennyiséget az azon évi összes fogásból levonjuk, kitünik hogy 1902-ben 218 51 métermázsával kedvezőbb az eredmény.

A fogassüllőállományban örvendetes szaporodás tapasztalható mit leginkább bizonyít azon körülmény, hogy a halók kihuzásakor tömegesen jön fel az apró süllő, melyet kiméletesen visszabocsátanak. Egyéb halban különös változás nem volt észlelhető.

A halértékesítés jól megy, csak az a baj, hogy a halárak a mi viszonyainkhoz képest drágák. A halásztelepek szaporítása folytán most már a Balaton több pontján lehet frissen fogott halat kapni, honnan a kiskereskedők (fiserek) távolabbi helyekre is elszállítják.

A bérlő részvénytársaság belső ügykezelését folyton éber figyelemmel kísértem, és azon meggyőződést merítettem, hogy a vállalat czéltudatosan dolgozik s hogy vagyoni helyzete remélhetőleg mielőbb teljesen megszilárdul. Ellenőrzések alkalmával szabálytalanságot nem találtam.

Az orvhalászattal a parti lakosság folyton próbálkozik és vannak egyének, kik a törvény enyhe büntetését ismervé, az orvhalászatot a jelenben is üzletszerűleg folytatják dacára annak, hogy sok oldalról üldözik. Felette sérelmes érdekeinkre azon körülmény is, hogy a Balatonba torkolló vizekbe ivásra kivonuló balatoni halat a lakosság kiméletlenül pusztítja. Míg a halászati törvény tervbe vett módosítása a halászati kihágásokra nézve szigorúbb büntetéseket megállapítani nem fog, addig e téren csak kevés eredményt lehet elérni. A bérlő részvénytársaság különösen a tilalmi idő alatt mozgó ellenőröket alkalmazott az orvhalászat meggátlására.

A számadás következő összegekkel zárult,

Bevétel	50990 K. 07 f.
Kiadás	45382 K. 19 f.
Készpénzmaradvány	5607 K. 88 f.

mely összegből az év végével a Magyar Általános Hitelbanknál 5480 K. és a kézi pénztárban 127 K. 88 f. volt elhelyezve.

A választmány három évi megbízatása lejárván a közgyűlés Wentzely Pál ajánlatára egyhangúlag és közfelkiáltással megválasztja: elnökké: Szécsényi Imre grófot, alelnökké: Dezsényi Árpád dr.-t. igazgatóvá: Bariss Gyulát, választmányi tagokká: Bors Mihályt, Fekete Zsigmondot, Haudek Agoston dr.-t, Hochreiter Kornél dr.-t, Keczer Zsigmondot, Kőszeghy József dr.-t. Nagy Aladárt, Nedeczky Jenőt, Puteáni Géza bárót, Rainprecht Antalt, Rónay Lajost és Vámos Károly dr.-t.

Igazgató előterjeszti a választmánynak 1903-ik évi következő költségvetését:

Bevétel.

1. Pénztári maradvány az 1902. évről	5607 K. 88 f.
2. Halászati haszonbér	44000 „ — „
3. A banktól folyószámlakamat mintegy	150 „ — „
4. A Veszprémi Káptalan megtérítése tévesen felvett halászati haszonbérben	2799 „ 29 „
Összes bevétel	52557 K. 17 f.

Kiadás

1. Halászati haszonbér a társulat tagjainak, illetve bérlőknek	40296 K. 80 f.
2. Igazgató tiszteletdíja	800 K. — f.
3. Igazgató utiátalánya	800 K. — f.
4. Az Országos Halászati Egyesületnek alapító tagsági díj	100 K. — f.
5. Posta és távirat-költségek	100 K. — f.
6. Előre nem látott kiadások	200 K. — f.
Összes kiadás	42296 K. 80 f.

Számvizsgálókul: Buschmann Gotthard br. Wirius Vincze és Wentzely Pál közgyűlési tagok választattak meg.

Igazgató jelentést tesz, hogy a Siófok mellett épülő süllőikra termelőtelep csaknem teljesen be van fejezve s az előkészületek már meg vannak téve arra, hogy a fogassüllők ivása ott még e tavasszal történjék. Közli egyúttal, hogy a bérlő részvénytársaság a társulat múlt évi november hó 19-én tartott rendkívüli közgyűlésén ez ügyben hozott 1. számú határozatot, illetve az abban foglalt feltételeket a II. pont kivételével elfogadta. A bérlő részvénytársaság ezen pontot, mely őt a mesterséges halszaporítás tekintetében az 1902-ik év végeig fennmaradt kötelezettségek alól csak öt év trttamára menti fel, oda kéri módosítani, hogy a társulat ezen kötelezettségek teljesítésétől egyszersmindenkorra lemond.

Javasolja, hogy a vállalat beadványában felhozott s méltánylást érdemlő indokok tekintetbe vételével a közgyűlés olyformán teljesítse a kérelmet, hogy a mennyiben a süllőivaroztató öt év alatt be fog válni, a társulat az 1902-ik év végeig fennmaradt kötelezettségek teljesítését a bérlő részvénytársaságtól követelni nem fogja.

A közgyűlés ennek megfelelően határozott, mire elnök azt bezárja.

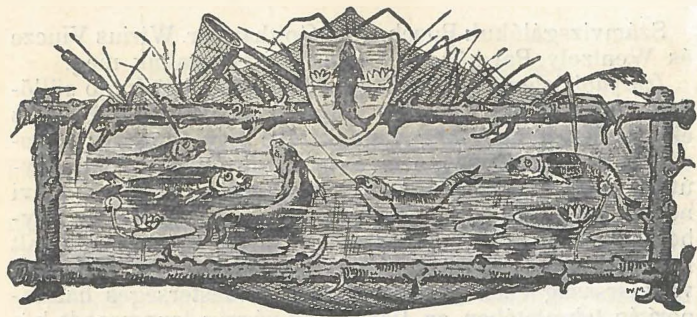
A „Borsodi tiszai“ halászati társulat f. évi április hó 1-én Mezőcsáton rendkívüli közgyűlést tartott Melczer Gyula elnökletével

Deák Gyula alelnök-igazgató évi jelentéséből kiemelendő, hogy a társulat kötelékébe tartozó vízszakaszon tervezett két halivadéknevelő telep vízjogi engedélyezési ügye remélhetőleg nemsokára befejezést nyer s így azok berendezése, miután a költségek a földmivelésügyi miniszterium részéről, folyósítottak, foganatosítható lesz. Külön figyelmet érdemel a jelentés azon része, a mely arról szól hogy a m. kir. kincstár jogügyeinek igazgatósága a társulatot perbe fogta azon a czimen, mert a társulat kötelékébe tartozó átmetszéseken a halászat jogát a kincstár számára igényli. Ez a dolog nyilvánvaló tévedésen alapszik. A társulat, az egyes jogtulajdonosokból az 1888. XIX. t.-cz. 14. szakaszának b) pontja alapján alakult meg, a végből hogy a Tisza egy bizonyos szakaszán a halászatnak okszerű s a szomszédok kölcsönös érdekeit figyelembe vevő gyakorlatát biztosítsa.

A társulat üzemterve szerint a társulat kötelekében s az általa megszabott korlátok között az egyes jogtulajdonosok vízterületük értékesítése iránt szabadon rendelkeznek. A társulatnak az a legfőbb feladata, hogy az egyöntetű üzemet felügyeletével biztosítsa. A társulat tagjai az 1888. XIX. t.-cz. 1., 3., 5. és 7. §§-ai alapján a halászati jognak tulajdonosai. Jelen esetben az 1888. XIX. t.-cz. 5. §-a értelmében hozott alispáni határozat a m. kir. kincstárt az átmetszésekben való halászati jog iránti keresetével elutasította; ezért indított a kincstár a bíróságnál pert. Természetes azonban, hogy ez a per csak a halászati jog jelenlegi élvezői ellen irányulhat; a halászati társulatnak mint olyannak az ügyhöz semmi köze. Addig míg csak a fent jelzett alispáni határozat van meg, a kincstár nem tagja a társulatnak; ha a bíróság esetleg megítéli a kincstárnak a jogot, a társulat egyszerűen az ítéletnek megfelelően javítja ki érdekeltségi kimutatását.

Az érdekeltségi kimutatás volt egyébként a tárgysorozat legfőbb pontja. A beszerzett okmányok tanúsága szerint a társulat kötelékébe tartozó vízterület 2800 k. hold. — A közgyűlés az előirányzott évi költségvetés tedezetére k. holdanként 20 fillér hozzájárulást szavazott meg. Végül újra megválasztattak elnökké: Melczer Gyula, alelnök-igazgatóvá: Deák Gyula.

—o VEGYESEK —o

Paczona István. Lapunk más helyén adunk hírt arról az elismerésről, melyben *Darányi* földművelésügyi miniszter ur e minden tekintetben érdemes munkatársunkat részesítette, a ki a kezdet nehéz viszonyai között s azóta is a legönzettelenebbül szolgálja ügyünket és viseli — sokszor bizony elég hálátlan tisztét. Nagyjelentőségű dolog az, hogy az ilyen szolgálatok a legmagasabb körök figyelmét sem kerülik el s a magunk részéről is a legmelegebben üdvözljük őt a kitüntetés alkalmából. Vajha mentől több ily lelkes munkása lenne a halászat ügyének, mint Paczóna István ur, akkor nem lenne okunk panaszra a tekintetben, hogy a halászat mostoha gyermeke a magyar gazdaközönségnek.

Állami segedelem. A *varrasur-nyegyedi* halászati társulatot arról értesíti a földművelésügyi miniszter, hogy a jelentésében foglalt s a halak háborítatlan ívásának biztosítását czélozó intézkedéseit méltányolva, a kért 200 K. segedelmet a társulatlak megadja s azt a nyitrai adóhivatalnál folyósította.

Halzállítás. A latorczai halászati társulat részére az orsz. halászati felügyelőség 24000 drb. éves pontyivadékokat szállított a Ferencz-csatornai bérletársaság új-verbászi telepéről. A szállítmány 11 hordóban márczius hó 27-én d. u. 6 órakor indult útnak s másnap ugyancsak esti 6-kor érkezett Csapra. Daczára a nagy melegnek a halak az 534 klm. hosszú és teljes 24 órát igénylő vasuti szállítást kitünően állták s veszteség nélkül érték a végállomásra. Mivel azonban a kocsikra való átrakás, s a Latorczába való kiszállítás további 5 órát vett igénybe, az expedició ezen része — bár a víz felfrissítése is megtörtént — annyira megviselte az állatokat, hogy mintegy 3 és fél ezer darab útközben elpusztult. Am hogy a szállítás ennyire is sikerült, abban kiváló része van a m. kir. államvasutak előzékenységének, amennyiben az igazgatóság nemcsak díjmérséklésben részesítette a szállítmányt, de külön rendelettel kötelezte közegeit arra, hogy a szállítás érdekében minden lehető megtegyenek és segítségére legyenek az expedició vezető *Kuttner Kálmán* kir. mérnöknek.

Süllőikra szétosztás. A kövizek behalásítására ez idén több mint 100 millió süllőikra fog felhasználtatni. A földművelésügyi miniszter 56 milliót szándékozik szétosztatni 131 jelentkező között, azonkívül pedig a Balaton halászati részvénytársaság is berendezkedett arra, hogy a Balaton behalásítására 50 millió darab ily ikrát termeljen. Itt említjük meg, hogy a siófoki süllőfiasító-telep immár teljesen készen áll, s a 8 tartányból álló telepen több mint 700 pár anyahal van elhelyezve. Ugy látszik a kényesebb balatoni süllő, nem könnyen tűri a fogást. Eddig ugyanis több hal pusztult el, mindenkor

hatalmas penészszővettel borítva, a mi arra enged következtetni, hogy a halak a fogás illetve szállítás avagy behelyezés alkalmával megsérültek. A kedvező tavaszi időjárás folytán az idén már április 1-én észlelték Simon-tornyan a süllők ívását. Eddigél már több millió darabot szállítottak el onnan. Ugylátszik azonban, hogy csak ezen a telepen ívnak, a mely vizét egy kisebb, könnyen átmelegedő patakából kapja, mert sem a Ferencz-csatornából táplált verbászi, sem a Sió vízzel táplálkozó siófoki telepről nem kaptunk hírt arról, hogy a süllők ott is ívnának. Dr. Hirsch Alfréd Iháronson szintén termel süllőikrákat, s mint értesülünk külföldről kapott nagyobb megrendelést.

Tunisz édesvízi halai. Tunisznak, ennek a francia protektorátus alatt álló régebben török hűbérállamnak halászatáról jelent meg a „Bulletin de la Société Centrale d'Agriculture et de Pêche“ című folyóiratban egy érdekes közlemény. Amint arról Tunisz térképének megtekintése is tájékozathat, az édesvízi halászatnak ott nincs jelentősége. Folyói kicsinyek, rövid folyásúak, úgy hogy a Medserdán kívül más folyóról említést sem érdemes tenni. Tavai jelentős nagyságúak ugyan Tunisznak, azonban vizük sós. A Medserda folyóban élő halfajták között kettő gazdaságilag jelentősebb és pedig ami igen érdekes, ezek egyike a mi folyóink közép, felső folyása felé otthonos rózsás márna (*Barbus fluviatilis*). A másik halfajtája a Medserda folyónak, az Alosa finta már nem él a mi folyóinkban, csupán egyik közeli rokona az *Alosa vulgaris*. Amint a közlemény mondja, ezen két halfajtából évente körülbelül 5000 kgrm. szokott lenni a fogási eredmény. m.

Halászat és haltenyésztés Württembergben 1902-ben. A fenti szim alatt dr. Sieglin hohenheimi professzor a következőket mondja el a mezőgazdasági évkönyvben. Az enyhe tél rendkívüli kedvező volt a patakok nemes halainak szaporodására és fejlődésére, amennyiben a lerakott ikrákban sem jég, sem árvíz nem tett kárt s a víz apró állatvilága, a zsenge ivadékok első tápláléka más évekhez viszonyítva igen korán dús tenyészetnek indult.

A folyamhalászatra ily kedvezően indult év várható jó eredményeit azonban tönkre tette a Nekár folyóban egy váratlan vízfertőzés, amelynek hatása évekig érezhető fog lenni. Előre nem látható okok folytán tömérdek mennyiségű köszénkátrány és nyers karbolsav jutott egy éjen át a Nekárba, s Mühlhausentől egész az ország határáig terjedő folyószakaszon roppant pusztítást vitt véghez a folyóba jutott mérges anyag a halak között. Nehány óra leforgása alatt száz métermázsa számra hullottak el a halak. A halászokat ért veszteség enyhítésére az államvasutak vezérigazgatósága 200 halászati jogbérletnek részleges kártérítést adott s kötelezte magát, hogy a következő év tavaszán nemes fajtájú halakkal fogja népesíteni a Nekárt. A kártérítések megállapításánál tünt ki, hogy Württembergben a halászatnak sokkal nagyobb a gazdasági jelentősége, amint azt általában gondolták.

A tógazdaságokra kiváltkép az első időszaka az elmúlt nyárnak volt kedvező, míg később a nyár második felében kevés volt az eső úgy, hogy egyik-másik tógazdaságban idő előtt kellett a lehálást megejteni. Több tógazdaság létesült az év folyamán, egyik legnagyobbnak megépítését azonban a Felső-sváb-földön a hatóság megakadályozta azzal a megokolással, hogy a nagy vízfelületekről fejlődő sok köd és pára a szomszédos községek egészségi viszonyaira hátrányos befolyással lenn.

A Bodeni-tó halászata május és júniusban nem volt kiadós, későbbi hónapokban azonban annál inkább, úgy hogy a *Coregonus* fajokból annyit fogtak, hogy azok piaci ára éppen felére esett le, 1 márkáról 50 pfennigre.

A halászati területek bérbeadásával az a tapasztalat mutatkozott, hogy az új bérösszegek a régiéknél kétszeresét, sőt egyes esetekben háromszorosát is meghaladták.